

PARACETAMOL V KOMBINACÍCH PŘI NACHLAZENÍ

KOMENTÁŘ PRŮZKUMU LÉKÁRNÍCI DOPORUČUJÍ 2011

ODBOBNÁ REDAKCE EDUKAFARM

Nejběžnějšími infekcemi zimního období jsou virová respirační onemocnění – chřipka a nachlazení. Řada příznaků těchto onemocnění je společná a zvláště v počátku je někdy obtížné oba typy chorob od sebe odlišit. V popředí stojí bolesti v krku, rýma, horečka, bolesti hlavy a svalů, únava a malátnost.

I když nejlepším řešením je v takovýchto případech dopřát si čas pro regeneraci a nachlazení – dva až tři dny vyležet, málokdo si může v dnešní době dovolit takto „drahou“ léčbu. Výzkum v oblasti antivirotik zatím žádné řešení nenabízí, a tak základním postupem u nachlazení a chřipky je **symptomatická léčba**. Protože tato onemocnění se obvykle projevují několika symptomy současně, jsou pro pohodlí pacientů výhodné kombinované přípravky. Jsou oblíbené i díky jednodušší léčbě a rychlejšímu ústupu příznaků při vzájemné potenciaci účinků. Základem jsou obvykle látky ze skupiny antipyretik-analgetik, doplněné o vitamin C, a dekonescenční, antitusická nebo expektorační léčiva.

Klinické srovnání účinnosti jednotlivých kombinací není bohužel k dispozici, o to jsou ale cennější výsledky průzkumu **Lékárníci doporučují 2011**, který ukazuje praktickou zkušenost. (Zajímavé je např. poukázání na prakticky zbytečný volný prodej přípravků s obsahem pseudoefedrinu – v souhrnu získaly pouze 4,8 % hlasů. Prodeje tohoto typu přípravků tak zřejmě i nadále výrazně táhne výroba metamfetaminu.)

PARACETAMOL V KOMBINACÍCH

Paracetamol v kombinaci s vitaminem C a dalšími látkami dnes zastupuje sedm léčivých přípravků s rozdílným složením, které je možné použít při léčbě příznaků chřipky a nachlazení. Čtyři z nich obsahují (v odlišných dávkách) jako základní účinnou látku antipyretikum-analgetikum **paracetamol**. Z hlediska velmi dobré bezpečnosti se jeví tato volba jako velmi rozumná (potvrzuje ji ostatně i pořadí na dalších místech průzkumu – první čtyři přípravky jsou vždy založeny na paracetamolu, první přípravek s ibuprofenem získal pouze 3,2 %).

Paracetamol bývá laicky často obecně řazen mezi „léky na bolest a horečku“, mechanismem účinku však představuje zcela samostatnou skupinu. Je zajímavé, že strukturálně tak jednoduchá látka jako paracetamol má tak komplexní (a dosud ne zcela popsané) mechanismy působení. Její antipyretický účinek je dán centrálním působením v hypothalamu, analgetické působení pak pravděpodobně probíhá jak na centrální, tak na periferní úrovni. Inhibice cyklooxygenázy (COX) nemá při působení paracetamolu prakticky žádný zásadní význam, a proto se vyznačuje velmi dobrou gastrointestinální snášenlivostí. Účinek paracetamolu se dostaví za 1-2 hodiny po dosažení maximální plazmatické koncentrace a trvá po dobu 3–6 hodin. Míra antipyretického a analgetického účinku závisí na dávce.

Paracetamol v tabletách doplňuje alfa-sympatomimetikum **fenylefrin**, vyvolávající dekonesci nosní sliznice, a expektorans **terpinum monohydricum**, snižující viskozitu hlenu a usnadňující odkašlávání. Přípravek dále obsahuje **kofein**, který potencuje účinek analgetika a odstraňuje únavu, a **kyselinu askorbovou** (vitamin C). Podobné složení (ovšem bez kofeinu a terpin monohydrátu) mají též u pacientů velmi oblíbené sáčky pro přípravu horkých nápojů, které obsahují **paracetamol** v různých dávkách, které vyhovují všem pacientům v závislosti na jejich tělesné hmotnosti (300 mg v 1 sáčku pro děti, 750 mg a 1000 mg v 1 sáčku pro dospělé), fenylefrin a kyselinu askorbovou.

I když se může zdát dávkování paracetamolu oproti obvyklým přípravkům s paracetamolem vyšší, je potřebné si uvědomit, že v současnosti všeobecně uznávaná jednotlivá analgetická dávka paracetamolu **per os** odpovídá 10–15 mg/kg tělesné hmotnosti. Z propočtu pak jednoduše vychází, že při nejčastějším běžném dávkování paracetamolu, tj. obvykle 1 x 500 mg v jednotlivé dávce, je u dospělé osoby s hmotností vyšší než 50 kg paracetamol poddávkován, což v mnohých případech znamená nedostatečnou účinnost. Tato skutečnost je o to závažnější, že prudce vzrůstá výskyt nadváhy a obezity, což je při terapeutickém užívání paracetamolu třeba brát v úvahu.

Jednotlivá dávka tak při optimálním dávkování při tělesné hmotnosti od 34 do 50 kg odpovídá 500 mg paracetamolu, při hmotnosti 51–70 kg pak 750 mg paracetamolu a u osob s hmotností 71–100 kg až 1 000 mg paracetamolu. Například obvyklá doporučená jednotlivá dávka pro dospělého ve Velké Británii je 1 000 mg (Bandolier's Little Book of Pain). **Sirupová forma** obsahuje kromě paracetamolu (1 000 mg ve 20 ml sirupu) fenothiazinový derivát promethazin s antihistaminovým, sedativním, antiemetickým a anticholinergním účinkem, a antitusikum dextromethorfan, tlumící v mozku centrum pro kašel, a tedy suchý dráždivý kašel.

Naopak k usnadnění odkašlávání při akutním zánětu průdušek je určen jiný sirup. Tento přípravek obsahuje expektoračně působící **guaifenesin**, který při dráždění v krku doplňuje zvlhčujícím a zklidňujícím účinkem obyčejný sirup (**Sirupus simplex**) a tekutý hydrolyzovaný škrob (**amyllum hydrolysatum liquidum**).

Speciálně na bolest v krku se pak zaměřují cucavé pastilky, které obsahují anesteticky a antisepticky působící **hexylresorcinol** a **benzalkonium chlorid**.